

Rolnummer 2849
Arrest nr. 139/2004 van 22 juli 2004

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 1675/13, § 3, van het Gerechtelijk Wetboek, gesteld door de beslagrechter in de Rechtbank van eerste aanleg te Gent.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters A. Arts en M. Melchior, en de rechters P. Martens, R. Henneuse, M. Bossuyt, E. De Groot en J.-P. Moerman, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter A. Arts,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging*

Bij vonnis van 18 november 2003 in zake G. De Fleurquin en anderen, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 1 december 2003, heeft de beslagrechter in de Rechtbank van eerste aanleg te Gent de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 1675/13, § 3, van het Gerechtelijk Wetboek de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, doordat het aan de beslagrechter de mogelijkheid van kwijtschelding van schulden van de gefailleerde die overblijven na het faillissement ingevolge het feit dat de gefailleerde niet verschoonbaar werd verklaard bij toepassing van de faillissementswet van 8 augustus 1997 ontzegt, terwijl aan de beslagrechter wel de mogelijkheid werd verleend om schulden van een gefailleerde die overblijven na een faillissement waarvan de sluiting is uitgesproken met toepassing van de wet van 18 april 1851 op het faillissement kwijt te schelden, en dit terwijl pas ingevolge de wet van 4 september 2002 houdende wijziging van de faillissementswet van 8 augustus 1997, de verschoonbaarheid de regel is geworden zodat de beoogde categorie gefailleerden al evenmin van deze gunstmaatregel hebben kunnen genieten ? »

De Ministerraad heeft een memorie ingediend.

Op de openbare terechtzitting van 9 juni 2004 :

- is verschenen : Mr. A. Vandaele, advocaat bij de balie te Brussel, *loco* Mr. P. Peeters, advocaat bij de balie te Antwerpen, voor de Ministerraad;
- hebben de rechters-verslaggevers E. De Groot en J.-P. Moerman verslag uitgebracht;
- is de voornoemde advocaat gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *De feiten en de rechtspleging in de bodemgeschiedenis*

De verzoekster voor de verwijzende rechter, G. De Fleurquin, draagt een totale schuldenlast van 76.789,76 euro, die zijn oorsprong vindt in een mislukte handelsactiviteit. Op 17 maart 1998 werd zij door de Rechtbank van Koophandel te Gent in staat van faillissement verklaard. Het faillissement werd afgesloten op 11 maart 2001. Daarbij werd zij niet verschoonbaar verklaard. Het grootste gedeelte van de schulden van de verzoekster zijn restschulden uit het faillissement.

Een minnelijke aanzuiveringsregeling, zoals voorgesteld door de schuldbemiddelaar werd door verschillende schuldeisers verworpen. Bij gebreke aan enig akkoord werd op 30 april 2003 ter griffie een proces-verbaal van vaststelling van gebrek aan minnelijke regeling neergelegd met het verzoek alle partijen op te roepen en om eventueel een gerechtelijke aanzuiveringsregeling op te leggen.

De verzoekster beroept zich voor de verwijzende rechter in hoofddorde op het arrest nr. 23/2001 van 1 maart 2001 van het Hof en meent dat de lering van dat arrest ook op haar situatie van toepassing is vermits haar kansen

tot het verkrijgen van een collectieve schuldenregeling zonder redelijke verantwoording volledig beperkt of ontnomen worden. In ondergeschikte orde voert zij aan dat een gefailleerde wiens faillissement is afgesloten en die niet verschoonbaar werd verklaard onder de gelding van de faillissementswet van 8 augustus 1997, maar vóór de wijziging ervan bij de wet van 4 september 2002, wordt gediscrimineerd ten opzichte van, ten eerste, gefailleerden wier faillissement is afgesloten onder de gelding van de oude faillissementswet van 18 april 1851 en die sinds voormeld arrest van het Hof allen de kwijtschelding van schulden in het kader van de collectieve schuldenregeling kunnen genieten, en ten tweede, gefailleerden wier faillissement is afgesloten na de inwerkingtreding van de wet van 4 september 2002, waarin een ruimer en soepeler systeem van verschoonbaarheid geldt, waarbij als principe wordt gehanteerd dat de ongelukkige gefailleerde steeds verschoonbaar wordt verklaard. Zij vraagt aan de Rechtbank hieromtrent een prejudiciële vraag te stellen.

De verwijzende rechter beklemtoont dat de verzoekster zonder kwijtschelding van de restschulden uit haar faillissement niet kan worden geholpen door een collectieve schuldenregeling. Volgens hem is de argumentatie van het Hof in zijn arrest nr. 23/2001 niet zonder meer transposeerbaar op de situatie van de verzoekster. Hij stelt zich daarenboven de vraag of de verantwoording gegeven in de parlementaire voorbereiding van de wet van 8 augustus 1997 voor het onderscheid tussen gefailleerden van wie het faillissement werd afgesloten onder de oude faillissementswet en diegenen wier faillissement is afgesloten onder de nieuwe faillissementswet, redelijk verantwoord is. Hij meent immers dat de doelstelling van de verschoonbaarverklaring en de criteria die de faillissementsrechter hanteert om tot verschoonbaarheid te besluiten verschillend zijn van de criteria die de beslagrechter hanteert betreffende de kwijtschelding van schulden in het kader van een collectieve schuldenregeling. Hij wijst ook op de diverse voorwaarden waaraan moet worden voldaan alvorens de kwijtschelding van schulden verworven is. Hij besluit vervolgens de bovenvermelde prejudiciële vraag te stellen.

III. *In rechte*

- A -

A.1. De Ministerraad zet allereerst het wettelijk kader uiteen en wijst erop dat de wetgever de regeling inzake kwijtschelding van schulden en de regeling inzake verschoning na faillissement op elkaar heeft willen afstemmen. Daarom is bepaald dat schulden die niet verschoond zijn onder het faillissementsrecht, ook niet kunnen worden kwijtgescholden onder de kwijtscheldingsregels van het Gerechtelijk Wetboek. De Ministerraad beklemtoont dat die onmogelijkheid om kwijtschelding te verlenen voor schulden van een gefailleerde die overblijven na faillissement, ten eerste, enkel slaat op schulden die overblijven na het sluiten van een faillissement dat werd uitgesproken op grond van de faillissementswet van 8 augustus 1997 en dus niet op schulden die overblijven na een faillissement dat werd uitgesproken met toepassing van de oude faillissementswet van 18 april 1851, en ten tweede, dat het enkel de niet-verschoonde faillissementsschulden betreft.

A.2. De Ministerraad meent dat de prejudiciële vraag twee onderdelen omvat.

In een eerste onderdeel wordt de situatie van een gefailleerde onder de versie van de faillissementswet van 8 augustus 1997 vergeleken met de situatie van een gefailleerde onder de oude faillissementswet van 18 april 1851. Terwijl de rechter de gefailleerden onder de wet van 18 april 1851 in principe kwijtschelding kan verlenen van alle restschulden van het faillissement, beschikt hij niet over die mogelijkheid onder de initiële versie van de faillissementswet van 1997, tenminste voor de niet-verschoonbare schulden.

In een tweede onderdeel worden de gefailleerden onder de initiële versie van de faillissementswet van 1997 vergeleken met de gefailleerden onder de faillissementswet zoals die werd gewijzigd bij de wet van 4 september 2002. Terwijl de laatste categorie van personen het voordeel zou kunnen genieten van het feit dat de verschoonbaarheid de regel is geworden en de verschoonbaarheid enkel mag worden geweigerd in geval van gewichtige omstandigheden en mits een bijzondere motivering, is dit niet het geval voor de eerste categorie, vermits de wet bepaalde dat de rechtbank soeverein diende te beslissen over de verschoonbaarheid van de gefailleerde.

A.3.1. Wat het eerste onderdeel van de prejudiciële vraag betreft, meent de Ministerraad in hoofdorde dat de twee categorieën van personen niet vergelijkbaar zijn omdat de op hen toepasselijke regels volkomen

verschillend zijn. Aan het stelsel van de verschoning onder de oude faillissementswet waren immers weinig juridische gevolgen verbonden, terwijl onder de nieuwe faillissementswet de gefailleerde niet meer door zijn schuldeisers kan worden vervolgd voor het overblijvende passief en hij geacht wordt gerehabiliteerd te zijn.

Subsidiair meent de Ministerraad dat de verschillende behandeling ter zake van de kwijtschelding van schulden redelijk verantwoord is in het licht van het beoogde doel, waarbij de wetgever de regeling inzake kwijtschelding en de regels van de faillissementswet zo nauw mogelijk op elkaar wilde afstemmen. Door in een afwijkende regeling te voorzien inzake de kwijtschelding van schulden van gefailleerden onder de oude faillissementswet van 18 april 1851, beoogde de wetgever tegemoet te komen aan het probleem dat erin bestond dat in die wet de verschoning van weinig juridisch belang was en slechts een gunstmaatregel was die de gefailleerde ertoe in staat stelde zijn activiteiten te hervatten. De nieuwe faillissementswet knoopt echter belangrijke juridische gevolgen vast aan de verschoning. De Ministerraad meent bijgevolg dat het redelijk verantwoord is dat de wetgever het in de wet op de collectieve schuldenregeling nodig achtte kwijtschelding te verlenen van alle faillissementsschulden onder de oude faillissementswet terwijl hij oordeelde dat faillissementsschulden onder de nieuwe faillissementswet enkel kunnen worden kwijtgescholden indien ze verschoonbaar zijn.

A.3.2. Wat het tweede onderdeel van de prejudiciële vraag betreft, meent de Ministerraad in hoofdorde dat een loutere wijziging van de verschoningsregels geen schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet kan uitmaken en hij wijst dienaangaande naar het arrest nr. 20/96 van het Hof.

Ondergeschikt wil de Ministerraad beklemtonen dat het gewicht van de wijziging van de faillissementswet van 1997 bij de wet van 4 september 2002 moet worden gerelativeerd. De wetgever beoogde enkel in de wet zelf de criteria voor de verschoonbaarheid op te nemen en aldus een richting te geven aan de manier waarop de rechtspraak de regels inzake verschoonbaarheid interpreteerde. De Ministerraad bestrijdt tevens het uitgangspunt van de prejudiciële vraag dat « de verschoonbaarheid de regel is geworden » : de rechter dient immers het ongelukkige karakter en de goede trouw van de gefailleerde te beoordelen. Daarenboven is de verschoning volgens de Ministerraad ook na de wetswijziging een gunstmaatregel gebleven. Vermits de principes die ten grondslag lagen aan oorspronkelijke versie van artikel 80 van de faillissementswet volledig gerespecteerd zijn door de gewijzigde versie van die bepaling en enkel de modaliteiten van die bepaling werden bijgesteld, meent de Ministerraad dat de wijziging in de praktijk weinig of geen impact heeft op de kwijtscheldingsregels vervat in artikel 1675/13, § 3, van het Gerechtelijk Wetboek.

Op zijn minst moet volgens de Ministerraad worden aanvaard dat het onderscheid in behandeling geen onevenredige gevolgen sorteert.

A.4. Volgens de Ministerraad dient de prejudiciële vraag dan ook ontkennend te worden beantwoord.

- B -

B.1. Artikel 1675/13 van het Gerechtelijk Wetboek, zoals gewijzigd bij artikel 5 van de wet van 19 april 2002, luidt :

« Indien de maatregelen voorzien in artikel 1675/12, § 1, niet volstaan om de in artikel 1675/3, derde lid, genoemde doelstelling te bereiken, kan de rechter, op vraag van de schuldenaar, besluiten tot elke andere gedeeltelijke kwijtschelding van schulden, zelfs van kapitaal onder de volgende voorwaarden :

- alle goederen die voor beslag in aanmerking komen, worden te gelde gemaakt op initiatief van de schuldbemiddelaar, overeenkomstig de regels inzake de gedwongen tenuitvoerleggingen. De verdeling heeft plaats met inachtnaam van de gelijkheid van de schuldeisers onverminderd de wettige redenen van voorrang;

- na de tegeldemaking van de voor beslag vatbare goederen maakt het saldo, nog verschuldigd door de schuldenaar, het voorwerp uit van een aanzuiveringsregeling met inachtneming van de gelijkheid van de schuldeisers, behalve wat de lopende onderhoudsverplichtingen betreft, bedoeld in artikel 1412, eerste lid.

Onverminderd artikel 1675/15, § 2, kan de kwijtschelding van schulden maar verkregen worden als de schuldenaar de door de rechter opgelegde aanzuiveringsregeling heeft nageleefd, en behoudens terugkeer van de schuldenaar tot beter fortuin vóór het einde van de gerechtelijke aanzuiveringsregeling.

§ 2. Het vonnis duidt de looptijd van de gerechtelijke aanzuiveringsregeling aan, die ligt tussen drie en vijf jaar. Artikel 51 is niet van toepassing.

§ 3. De rechter kan geen kwijtschelding verlenen voor volgende schulden :

- de onderhoudsgelden die niet vervallen zijn op de dag van de uitspraak houdende vaststelling van de gerechtelijke aanzuiveringsregeling;

- de schulden die een schadevergoeding inhouden, toegestaan voor het herstel van een lichamelijke schade veroorzaakt door een misdrijf;

- de schulden van een gefailleerde die overblijven na het sluiten van het faillissement.

§ 4. In afwijking van de voorgaande paragraaf kan de rechter kwijtschelding verlenen voor de schulden van een gefailleerde die overblijven na een faillissement waarvan de sluiting is uitgesproken met toepassing van de wet van 18 april 1851 op het faillissement, de bankbreuk en de opschorting van betaling. Deze kwijtschelding kan niet worden verleend aan de gefailleerde die veroordeeld werd wegens eenvoudige of bedrieglijke bankbreuk.

§ 5. Onverminderd de wet van 7 augustus 1974 tot instelling van het recht op het bestaansminimum en met inachtneming van artikel 1675/3, derde lid, kan de rechter wanneer hij de regeling opstelt, bij bijzonder gemotiveerde beslissing afwijken van de artikelen 1409 tot 1412. »

B.2. De verwijzende rechter vraagt aan het Hof of paragraaf 3 van voormelde bepaling bestaanbaar is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre het niet de kwijtschelding toestaat van de schulden van een gefailleerde wiens faillissement onverschoonbaar is verklaard onder de gelding van de faillissementswet van 8 augustus 1997.

Aldus zou die categorie van personen ongelijk worden behandeld in vergelijking met, ten eerste, personen die failliet zijn verklaard onder de gelding van de wet van 18 april 1851 op het faillissement, de bankbreuk en de opschorting van betaling (hierna «de oude faillissementswet» genoemd), vermits deze laatsten, overeenkomstig het bepaalde in

artikel 1675/13, § 4, van het Gerechtelijk Wetboek, wel kwijtschelding van schulden kunnen verkrijgen, tenzij zij werden veroordeeld wegens eenvoudige of bedrieglijke bankbreuk.

Zij zouden, ten tweede, worden gediscrimineerd ten opzichte van personen die failliet zijn verklaard onder de gelding van de faillissementswet van 8 augustus 1997, zoals aangepast bij de wet van 4 september 2002 tot wijziging van de faillissementswet van 8 augustus 1997, het Gerechtelijk Wetboek en het Wetboek van vennootschappen (hierna « de wet van 4 september 2002 » genoemd), waarbij een soepeler systeem van verschoonbaarverklaring is ingesteld.

B.3.1. De procedure van collectieve schuldenregeling, ingevoerd bij de wet van 5 juli 1998 betreffende de collectieve schuldenregeling en de mogelijkheid van verkoop uit de hand van de in beslag genomen onroerende goederen, heeft tot hoofddoel de financiële situatie te herstellen van een schuldenaar met overmatige schuldenlast door hem met name ertoe in staat te stellen voor zover mogelijk zijn schulden te betalen en tegelijkertijd te waarborgen dat hij zelf en zijn gezin een menswaardig leven kunnen leiden (artikel 1675/3, derde lid, van het Gerechtelijk Wetboek, ingevoegd bij artikel 2 van de voormelde wet van 5 juli 1998). De financiële situatie van de persoon met overmatige schuldenlast wordt in kaart gebracht en de ongecontroleerde druk van de schuldeisers valt voor die persoon weg dankzij het optreden van een schuldbemiddelaar, die luidens het nieuwe artikel 1675/6 van hetzelfde Wetboek wordt aangewezen door de rechter die voorafgaandelijk uitspraak zal hebben gedaan over de toelaatbaarheid van de vordering tot collectieve schuldenregeling. De beschikking van toelaatbaarheid doet een toestand van samenloop ontstaan tussen de schuldeisers en heeft de opschorting van de loop van de intresten en de onbeschikbaarheid van het vermogen van de verzoeker tot gevolg (artikel 1675/7 van hetzelfde Wetboek).

B.3.2. De schuldenaar stelt aan zijn schuldeisers voor een minnelijke collectieve aanzuiveringsregeling te treffen, onder toezicht van de rechter; die kan een gerechtelijke aanzuiveringsregeling opleggen indien geen akkoord wordt bereikt (artikel 1675/3). Die ontstentenis van akkoord wordt vastgesteld door de bemiddelaar (artikel 1675/11). De gerechtelijke aanzuiveringsregeling kan een aantal maatregelen bevatten, zoals het uitstel of de herschikking van betaling van de schulden of de gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de moratoire intresten, vergoedingen en kosten (artikel 1675/12) en, indien die maatregelen het niet mogelijk maken de financiële situatie van de schuldenaar te herstellen, elke andere

gedeeltelijke kwijtschelding van schulden, zelfs van kapitaal, op voorwaarde dat de in artikel 1675/13 vastgestelde voorwaarden in acht worden genomen. Uit de parlementaire voorbereiding van artikel 1675/13, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek blijkt dat die paragraaf is opgevat en aangenomen met de bedoeling rekening te houden met de realiteit van de overmatige schuldenlast : « schuldenaars zijn onvermogen en de economische logica mag niet aanvaarden dat deze personen zich verschansen in de ondergrondse economie en een gewicht voor de maatschappij blijven. Zij moeten opnieuw in het economisch en sociaal stelsel worden opgenomen door hen de mogelijkheid te geven een nieuwe start te nemen » (*Parl. St.*, Kamer, 1996-1997, nrs. 1073/1-1074/1, p. 45).

B.3.3. Uit de parlementaire voorbereiding van artikel 1675/13 blijkt verder dat de wetgever strenge voorwaarden heeft gesteld aan de kwijtschelding van de schulden in hoofdsom :

« In principe gebeurt de gerechtelijke aanzuiveringsregeling zonder kwijtschelding van schulden in hoofdsom.

Bovendien kan de rechter, op verzoek van de schuldenaar, een grotere kwijtschelding van schulden beslissen dan deze bedoeld bij het vorig artikel, inzonderheid op de hoofdsom, maar mits naleving van heel strenge voorwaarden en modaliteiten, inzonderheid de tegeldemaking van alle goederen waarop beslag kan worden gelegd, conform de regels betreffende de gedwongen tenuitvoerlegging.

Het spreekt voor zich dat deze maatregel slechts zal worden beslist indien de rechter deze onontbeerlijk acht in bijzonder ernstige toestanden van overmatige schuldenlast, waarin de schuldenaar niet over voldoende middelen beschikt om zijn schuldeisers terug te betalen. » (*Parl. St.*, Kamer, 1996-1997, nrs. 1073/1-1074/1, p. 44)

De wetgever heeft ook uitdrukkelijk bepaald dat sommige schulden niet konden worden kwijtgescholden, met name de schulden van een gefailleerde die blijven bestaan na de sluiting van het faillissement. Die uitsluiting is verantwoord door het feit dat « wanneer de handelsrechtbank beslist heeft om aan een gefailleerde het voordeel van de verschoonbaarheid [op grond van de artikelen 80 en volgende van de nieuwe faillissementswet van 8 augustus 1997] en dus van een kwijtschelding van schulden, te weigeren, op deze beslissing niet meer kan worden teruggekomen in het kader van een latere procedure van collectieve schuldenregeling » (*Parl. St.*, Kamer, 1996-1997, nrs. 1073/1-1074/1, p. 47).

B.3.4. De uitzondering van paragraaf 4 werd als volgt verantwoord :

« Personen van wie het faillissement werd gesloten vóór de inwerkingtreding van de nieuwe wet op de faillissementen kunnen echter niet genieten van de nieuwe mogelijkheid verschoonbaar te worden verklaard.

Aan deze gefailleerden wordt dus de mogelijkheid ontzegd om van hun schulden te worden ontlast, zowel in toepassing van de toekomstige wet op de faillissementen, als in toepassing van § 3 van dit artikel.

Om aan deze onbillijke toestand te verhelpen, wordt in § 4 van dit artikel een uitzondering voorzien voor deze personen van wie het faillissement meer dan tien jaar geleden gesloten is, in toepassing van de oude wet, op voorwaarde dat zij het voorwerp niet hebben uitgemaakt van een veroordeling wegens eenvoudige of bedrieglijke bankbreuk. » (*ibid.*, pp. 47-48)

Wat het eerste onderdeel van de prejudiciële vraag betreft

B.4. Met de in het in het geding zijnde bepaling beoogde de wetgever de wetgeving inzake faillissement en de wetgeving inzake collectieve schuldenregeling, wat betreft de kwijtschelding van schulden, op elkaar af te stemmen. Meer specifiek wilde hij vermijden dat personen die vroeger als handelaar-natuurlijke persoon failliet werden verklaard later in een burgerlijke procedure kwijtschelding zouden kunnen verkrijgen van schulden die overbleven na het sluiten van het faillissement waarvoor zij niet verschoonbaar waren verklaard. Hij wenste niet dat op dat punt de uitspraak van de handelsrechter en die van de beslagrechter met elkaar in tegenspraak zouden komen.

B.5. De grondwettelijke regels van de gelijkheid en de niet-discriminatie sluiten niet uit dat een verschil in behandeling tussen categorieën van personen wordt ingesteld, voor zover dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is.

Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer vaststaat dat er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

B.6. Het in het eerste onderdeel van de prejudiciële vraag gemaakte onderscheid tussen personen, die te dezen wel vergelijkbaar zijn, berust op een objectief criterium, namelijk de

mogelijkheid tot verschoonbaarverklaring met oorspronkelijk een uitsluiting van vervolging door de schuldeisers als gevolg, en na de wetwijziging van 4 september 2002 een kwijtschelding van schulden als gevolg, en is pertinent ten opzichte van de in B.4 uiteengezette doelstelling. Gefailleerden van wie het faillissement is afgesloten onder de oude faillissementswet, hebben immers in het raam van de oude faillissementsprocedure nooit de kans gekregen om kwijtschelding van hun schulden door de rechtbank van koophandel te verkrijgen. Ofschoon artikel 534 van de oude faillissementswet erin voorzag dat de rechtbank besliste of de gefailleerde al dan niet verschoonbaar was, had een dergelijke verschoonbaarheid geen enkele invloed op de verhaalsrechten van de schuldeisers na sluiting van het faillissement. De verschoonbaarverklaring in de faillissementswet van 8 augustus 1997, in de versie vóór de wijziging ervan bij de wet van 4 september 2002, heeft daarentegen tot gevolg dat een gefailleerde niet meer kan worden vervolgd door zijn schuldeisers. Vermits de regeling van de verschoonbaarverklaring waarin bij de wet van 8 augustus 1997 is voorzien niet van toepassing was op faillissementen die op het ogenblik van de inwerkingtreding van de nieuwe faillissementswet (1 januari 1998) reeds waren afgesloten en gefailleerden wier faillissement vóór die datum onder de oude wetgeving was afgesloten bijgevolg voor altijd zouden kunnen worden vervolgd door hun schuldeisers, vermocht de wetgever in de wetgeving op de collectieve schuldenregeling voor die categorie van « oude gefailleerden » in een uitzondering te voorzien op de regel dat de rechter geen kwijtschelding kan verlenen voor de schulden van een gefailleerde die overblijven na het sluiten van een faillissement.

B.7. De regel dat de rechter geen kwijtschelding kan verlenen voor schulden van een gefailleerde die overblijven na de sluiting van het faillissement, kan niet als onevenredig worden beschouwd, vermits de faillissementswet via de verklaring van verschoonbaarheid een specifieke mogelijkheid tot kwijtschelding van schulden biedt zodat de betrokken bepaling in werkelijkheid enkel doelt op de schulden van de onverschoonbaar verklaarde gefailleerde. Weliswaar zijn het stelsel van de verschoonbaarheid en dat van de kwijtschelding van schulden in het kader van artikel 1675/13 van het Gerechtelijk Wetboek niet identiek doordat de toepassingsvoorwaarden en criteria verschillen - waarbij aan de kwijtschelding van schulden in hoofdsom strenge voorwaarden zijn gesteld -, toch moet worden vastgesteld dat beide gebaseerd zijn op de idee van de « fresh start », zijnde het verlenen van een nieuwe kans aan de gefailleerde respectievelijk de door schuldenlast getroffen persoon, zodat het in

redelijkheid verantwoord is dat de wetgever heeft willen vermijden dat twee verschillende rechters in het kader van twee onderscheiden procedures hieromtrent uitspraak zouden doen.

B.8. De prejudiciële vraag dient, wat het eerste onderdeel betreft, ontkennend te worden beantwoord.

Wat het tweede onderdeel van de prejudiciële vraag betreft

B.9. Volgens het tweede onderdeel van de prejudiciële vraag zouden personen die failliet zijn verklaard onder de gelding van de wet van 8 augustus 1997 worden gediscrimineerd ten opzichte van personen die failliet zijn verklaard onder de faillissementswet van 4 september 2002, vermits, doordat de laatsten het voordeel kunnen genieten van « het ruimere en soepeler systeem » van verschoonbaarverklaring, de eerste categorie van personen zwaarder wordt benadeeld door de in het geding zijnde bepaling dan de tweede categorie.

De verwijzende rechter wenst in werkelijkheid te vernemen of, ten gevolge van de wijziging van de omschrijving van de voorwaarden voor en van de omvang van de gevolgen van de verschoonbaarverklaring, de wetgever de artikelen 10 en 11 van de Grondwet heeft geschonden door voor de niet-verschoonbaar verklaarde gefailleerde wiens faillissement is afgesloten onder de toepassing van de faillissementswet van 8 augustus 1997 maar vóór de inwerkingtreding van de wet van 4 september 2002, niet te voorzien in een uitzondering of in een overgangsmaatregel op de regel dat de schulden van een gefailleerde die overblijven na het sluiten van het faillissement, niet kunnen worden kwijtgescholden.

B.10. Artikel 80 van de faillissementswet, vóór de wijziging ervan bij artikel 27 van de wet van 4 september 2002, luidde :

« Nadat de rechtbank in voorkomend geval de betwistingen betreffende de rekening heeft beslecht en de rekening zo nodig heeft verbeterd, beveelt zij, op verslag van de rechter-commissaris, de sluiting van het faillissement.

De rechter-commissaris doet, aan de rechtbank in raadkamer mededeling van de beraadslaging van de schuldeisers over de verschoonbaarheid van de gefailleerde en brengt verslag uit over de omstandigheden van het faillissement. De rechtbank beslist of de gefailleerde al dan niet verschoonbaar is. Tegen die laatste beslissing over de

verschoonbaarheid kan binnen een maand te rekenen van de bekendmaking derdenverzet worden gedaan door de individuele schuldeisers, of door de gefailleerde binnen een maand te rekenen van de kennisgeving van het vonnis tot sluiting van het faillissement.

De rechtbank kan beslissen dat het vonnis waarbij de sluiting van het faillissement wordt bevolen, bij uittreksel wordt bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*. Het vonnis moet bekendgemaakt worden wanneer de rechtbank de gefailleerde verschoonbaar verklaart.

De sluiting van het faillissement maakt een einde aan de opdracht van de curators, behalve wat de uitvoering van de sluiting betreft, en houdt een algemene kwijting in. »

Dezelfde bepaling, zoals gewijzigd bij de wet van 4 september 2002, luidt :

« Nadat de rechtbank in voorkomend geval de betwistingen betreffende de rekening heeft beslecht en de rekening zo nodig heeft verbeterd, beveelt zij, op verslag van de rechter-commissaris, nadat de gefailleerde behoorlijk is opgeroepen met een gerechtsbrief die de tekst van dit artikel bevat, de sluiting van het faillissement.

De rechter-commissaris doet aan de rechtbank in raadkamer mededeling van de beraadslaging van de schuldeisers over de verschoonbaarheid van de gefailleerde en brengt verslag uit over de omstandigheden van het faillissement. De curator en de gefailleerde worden in raadkamer gehoord over de verschoonbaarheid en over de sluiting van het faillissement. Behalve in geval van gewichtige omstandigheden, met bijzondere redenen omkleed, spreekt de rechtbank de verschoonbaarheid uit van de ongelukkige gefailleerde die te goeder trouw handelt. De beslissing over de verschoonbaarheid is vatbaar voor derdenverzet bij wijze van een dagvaarding die de individuele schuldeisers binnen een maand te rekenen van de bekendmaking van het vonnis tot sluiting van het faillissement ervan aan de curator en aan de gefailleerde kunnen doen. Van het vonnis dat de sluiting van het faillissement gelast, wordt door toedoen van de griffier aan de gefailleerde kennis gegeven.

De rechtbank kan beslissen dat het vonnis waarbij de sluiting van het faillissement wordt bevolen, bij uittreksel wordt bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*. Het vonnis moet bekendgemaakt worden wanneer de rechtbank de gefailleerde verschoonbaar verklaart.

De sluiting van het faillissement maakt een einde aan de opdracht van de curators, behalve wat de uitvoering van de sluiting betreft, en houdt een algemene kwijting in. »

B.11. Artikel 80 van de wet van 8 augustus 1997 maakt deel uit van de faillissementswetgeving, die in essentie ertoe strekt een billijk evenwicht tot stand te brengen tussen de belangen van de schuldenaar en de belangen van de schuldeisers.

De verklaring van verschoonbaarheid vormt voor de gefailleerde een gunstmaatregel die hem in staat stelt zijn activiteiten op een aangezuiverde basis te hervatten, en zulks niet alleen in zijn belang maar ook in het belang van zijn schuldeisers of sommigen onder hen die belang erbij kunnen hebben dat hun schuldenaar zijn activiteiten op een dergelijke basis hervat (*Parl.*

St., Kamer, 1991-1992, nr. 631/1, p. 35). In de parlementaire voorbereiding wordt gepreciseerd dat «verschoonbaarheid [...] een gunst [is] die aan de handelspartner wordt gegeven inzoverre hij, naar redelijke verwachtingen, een betrouwbare tegenpartij zal zijn wiens handels- of industriële activiteit het algemeen belang zal dienen » (*ibid.*, p. 36).

De wetgever, die van oordeel is dat «de mogelijkheid tot herstel [...] utopisch [blijft] indien [de gefailleerde] de last van het passief moet blijven dragen », heeft gemeend dat «het [...] immers niet te verantwoorden [is] dat het in gebreke blijven van de schuldenaar als gevolg van omstandigheden waarvan hij het slachtoffer is, hem verhindert andere activiteiten te verrichten » (*Parl. St.*, Kamer, 1991-1992, nr. 631/13, p. 50).

Uit de parlementaire voorbereiding blijkt dat de wetgever «op een evenwichtige wijze rekening [heeft willen] houden met de gecombineerde belangen van de gefailleerde zelf, van de schuldeisers, de werknemers en de economie in zijn geheel » en voor een menselijke regeling heeft willen zorgen die de rechten van alle betrokken partijen in acht neemt (*Parl. St.*, Kamer, 1991-1992, nr. 631/13, p. 29).

Met de wet van 4 september 2002 tot wijziging van de faillissementswet van 8 augustus 1997, het Gerechtelijk Wetboek en het Wetboek van vennootschappen heeft de wetgever beoogd met nog meer doeltreffendheid de oorspronkelijke doelstellingen te bereiken (*Parl. St.*, Kamer, 2001-2002, DOC 50-1132/001, p. 1) en heeft hij een nieuwe voorwaarde ingevoerd: de gefailleerde kan enkel verschoonbaar worden verklaard wanneer hij ongelukkig en te goeder trouw is. Wanneer hij aan die voorwaarde voldoet, kan hem de verschoonbaarheid door de rechtbank slechts geweigerd worden «in geval van gewichtige omstandigheden, met bijzondere redenen omkleed ».

B.12.1. De artikelen 10 en 11 van de Grondwet vereisen niet dat een wijziging van wetgeving steeds met een overgangsstelsel gepaard zou gaan. Het is daarenboven inherent aan een nieuwe regeling dat een onderscheid wordt gemaakt tussen personen die betrokken zijn bij rechtstoestanden die onder het toepassingsgebied van de vroegere regeling vielen en personen die betrokken zijn bij rechtstoestanden die onder het toepassingsgebied van de nieuwe regeling vallen. Een dergelijk onderscheid maakt op zich geen schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet uit. Elke wetswijziging zou onmogelijk worden, indien

zou worden aangenomen dat een nieuwe bepaling die grondwetsartikelen zou schenden om de enkele reden dat zij de toepassingsvereisten van de vroegere regeling wijzigt.

B.12.2. Ook al is de omschrijving van de voorwaarden voor en de omvang van de gevolgen van de verschoonbaarheid met de wet van 4 september 2002 gewijzigd, toch is zulk een wijziging niet van die aard dat zij de wetgever ertoe zou verplichten, gelet op het doel van de in het geding zijnde bepaling zoals uiteengezet in B.4, een bijkomende uitzondering aan te brengen op de regel dat de rechter in het kader van een procedure tot collectieve schuldenregeling geen kwijtschelding kan verlenen voor die schulden van een gefailleerde die overblijven na het sluiten van een faillissement. Zoals onder de gelding van het oorspronkelijke artikel 80 van de faillissementswet, behoudt de rechtbank van koophandel, ook na de wetwijziging van 4 september 2002, de mogelijkheid om de verschoonbaarheid te weigeren indien de gefailleerde niet ongelukkig en te goeder trouw is, en zelfs wanneer hij die voorwaarde vervult, indien ernstige omstandigheden, die volgens de wet speciaal moeten worden gemotiveerd, die weigering verantwoorden.

Vermits zowel onder de faillissementswet van 8 augustus 1997 als na de wetwijziging van 4 september 2002 het al dan niet toekennen van verschoonbaarheid door de rechtbank van koophandel een beslissing is die gezag van gewijsde heeft, is het, gelet op hetgeen voorafgaat, in redelijkheid verantwoord dat de wetgever niet toestaat dat de kwijtschelding van die schulden opnieuw ter beoordeling aan een rechter wordt voorgelegd.

B.13. De prejudiciële vraag dient, wat het tweede onderdeel betreft, ontkennend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 1675/13, § 3, van het Gerechtelijk Wetboek schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet doordat de beslagrechter geen kwijtschelding kan verlenen voor de schulden van een gefailleerde die overblijven na het sluiten van een faillissement waarvoor de gefailleerde niet verschoonbaar is verklaard met toepassing van de faillissementswet van 8 augustus 1997, zowel in de versie vóór als in de versie na de wijziging ervan bij de wet van 4 september 2002.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 22 juli 2004.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

A. Arts